Haapaveden kaupungin valmiussuunnitelman yleinen osa

Valmiussuunnitelman päivitysmerkinnät

Suunnitelman kohta tai liite	Asia	Päiväys	Tekijä
Koko suunnitelma	Suunnitelmaluonnoksen esittely Haapaveden kaupungin johtoryhmän kokouksessa	30.4.2024	Proxion Pro Oy
	Suunnitelmaluonnoksen tarkistaminen	05.2024	Kaupunginjohtaja
	Suunnitelman esittely kaupunginhallituksessa	5.11.2025	Kaupunginjohtaja
	Suunnitelman vahvistaminen	5.11.2025	Kaupunginhallitus

Sisällysluettelo

1 Yleistä ... 3
2 Strateginen valmiussuunnitelma, varautuminen häiriötilanteisiin ... 4
2.1 Lainsäädäntö ja ohjeet ... 4
2.2 Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuusjohtaminen ... 4
2.3 Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet ... 5
2.4 Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt ... 6
2.5 Yhteiskunnan elintärkeät ja kriittiset toiminnot ... 8
2.6 Haapaveden uhka-arviot ja riskienhallinta ... 9
2.7 Painopisteet varautumisen kehittämisessä ... 10
2.8 Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen liittyvät kustannukset ja hankinnat ... 11
2.9 Varautumiskoulutus ja harjoitukset ... 12
2.10 Varautumisvelvoitteet ostopalveluissa ja sopimusperusteisessa palveluntuotannossa ... 12
2.11 Yhteistoiminta varautumisessa ... 12
2.12 Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelulle ... 12
3 Operatiivinen valmiussuunnitelma, häiriötilanteiden hallinta ... 14
3.1 Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet ... 14
3.2 Johtamisjärjestelmä normaalioloissa ... 14
3.3 Kaupungin johdon ja avainhenkilöiden hälyttämis- ja informointijärjestelyt ... 15
3.4 Luottamushenkilöiden informointi ... 15
3.5 Tehostetun johtamisen ja tilanteen seurannan käynnistäminen ... 16
3.6 Johtamispaikat ja muut tilat ... 16
3.7 Johtaminen ja tilannetietoisuus ... 16
3.8 Viestinnän ja tiedottamisen peruslinjaukset ... 17
3.9 Henkisen tuen järjestäminen ... 18
3.10 Yhteistoiminta pelastuslaitoksen kanssa häiriötilanteen hallinnassa ... 18
3.11 Väestönsuojelutoimenpiteet ... 19
3.12 Toiminnan yhteensovittaminen ... 21
4 Poikkeusolojen valmiussuunnitelma, varautuminen poikkeusoloihin ... 23
4.1 Poikkeusolojen vaikutukset kaupungin tehtäviin ja päätösvaltaan ... 23
4.2 Normaalista toimivallasta poikkeaminen ... 23
4.3 Varausjärjestelyt ja varaamisten vastuut ... 24
4.4 Kaupungin väestönsuojelutehtävät ... 25

1 Yleistä

Haapaveden kaupungin varautumisen ja valmiussuunnittelun tavoitteena on turvallisen elinympäristön luominen, kaupungin palvelutuotannon mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa olosuhteissa sekä mahdollisten häiriötilanteiden hallinta ja niistä toipuminen.

Varautuminen perustuu valmiuslain, pelastuslain ja muun erityislainsäädännön varautumisvelvollisuuteen. Valmiuslain mukaan kaupungin tulee valmiussuunnitelmin ja toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä toimenpitein varmistaa tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen, myös poikkeusoloissa. Valmiussuunnittelulla tarkoitetaan organisaation varautumista tavalla, missä voimavarojen käyttö ja toiminta suunnitellaan sekä priorisoidaan häiriötilanteen vaatimusten mukaisesti.

Haapaveden kaupungin varautumistyötä johtaa kaupunginjohtaja yhdessä kaupunginhallituksen kanssa. Varautuminen on osa kaupungin normaalia toimintaa ja siitä aiheutuvat kustannukset sisällytetään toiminta- ja taloussuunnitelmiin sekä talousarvioiden toiminta- ja investointimenoihin.

Valmiussuunnitelman yleisen, eli julkisen, osan lisäksi kaupungin toimialat varautuvat häiriötilanteiden ja poikkeusolojen tehtäviin valmius- ja jatkuvuussuunnitelmillaan, kiinteistöille laadituilla pelastussuunnitelmilla, tarvittavalla resursoinnilla sekä harjoittelemalla säännöllisesti valmiussuunnitelmien ja niitä tarkentavien toimintaohjeiden mukaista toimintaa. Varautumisessa on otettu huomioon myös ulkoistetut palvelut sekä yhteistyö viranomaisten ja järjestöjen kanssa.

Haapaveden kaupungin valmiussuunnitelman yleisen osan on tarkoitus olla informatiivinen, tavoitteita asettava ja velvoittava. Yleiseen osaan on koottu koko kaupunkia koskevat yhteiset linjaukset ja toimintaperiaatteet. Siinä on tuotu esille myös merkittävimmät uhkatilat ja riskit.

Valmiussuunnitelman yleinen osa päivitetään valtuustokausittain noin neljän vuoden välein ja aina, kun lainsäädännössä tai kaupungin hallintosäännössä tapahtuu oleellisia muutoksia. Valmiussuunnitelman yleinen osa on nähtävissä Haapaveden kaupungin verkkosivuilla.

Valmiussuunnitelman yleisin osan hyväksyy Haapaveden kaupunginhallitus.

Valmiussuunnitelman yleisen osan hyväksymisen yhteydessä kaupunki sitoutuu siihen, että valmiussuunnitelmassa esitetyt linjaukset tarkastetaan vähintään kerran valtuustokaudessa. Toiminnallisilta ja teknisiltä osin yleinen osa tarkastetaan vähintään kahden vuoden välein. Valmiussuunnitelman yleinen osa tarkastetaan ja päivitetään lisäksi aina tarvittaessa.

Yleisen osan rakenne perustuu Pelastusopiston julkaisuun 2/2012 ”*Kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan malli ja ohje sen käyttöön*”, jossa on otettu huomioon Haapaveden kaupungin omat erityispiirteet ja toimintaympäristö sekä viimeisimpien vuosien kokemukset.

2 Strateginen valmiussuunnitelma, varautuminen häiriötilanteisiin

2.1 Lainsäädäntö ja ohjeet

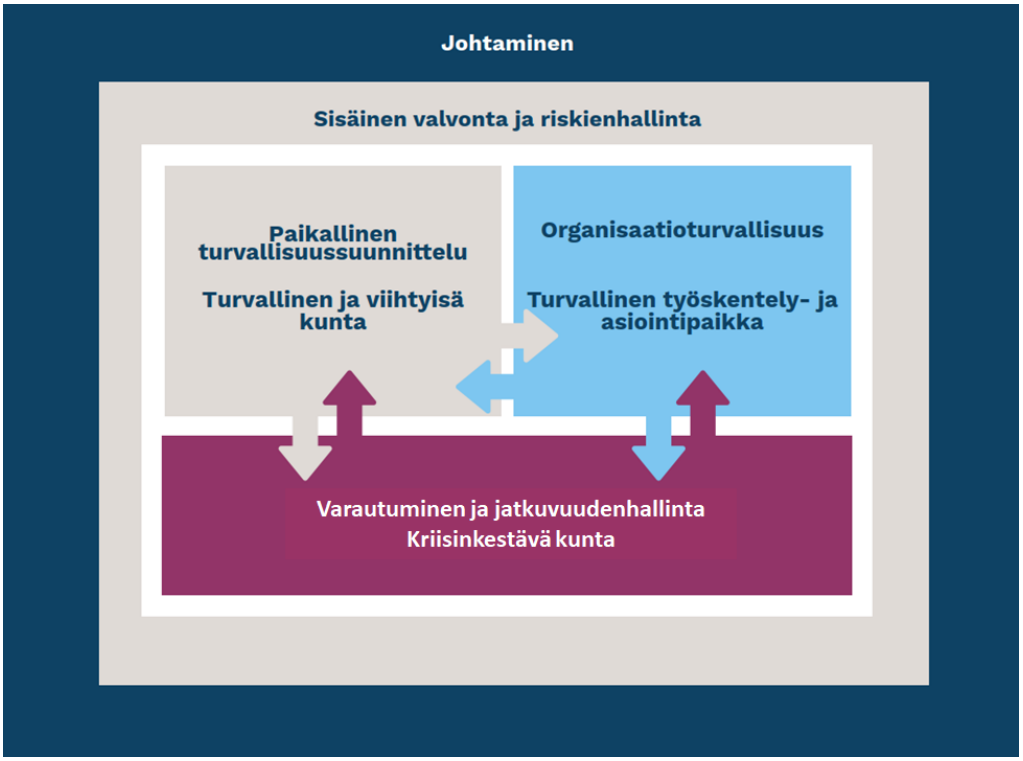
Kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua ohjaavat mm. seuraavat lait ja säädökset:

- Kuntalaki (410/2015)
- Pelastuslaki (379/2011)
- Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011)
- Laki hyvinvointialueesta (611/2021)
- Laki huoltovarmuuden turvaamisesta (1390/1992)
- Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista (VNp 1048/2018)
- Vesihuoltolaki (119/2001)
- Sähkömarkkinalaki (588/2013)
- Laki puolustusvoimista (551/2007)
- Valmiuslaki (1552/2011)
- Puolustustilalaki (1083/1991)

2.2 Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuusjohtaminen

Turvallisuuskulttuurilla tarkoitetaan arvoja, asenteita, sitoutuneisuutta ja ammattitaitoa sekä ajantasaista normistoa ja turvallisuusvaatimukset täyttävää toimintaa, jolloin jokainen tiedostaa oman toimintansa merkityksen osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta.

Kaupungin johtaminen, sisäinen valvonta ja riskienhallinta muodostavat Haapaveden kaupungin turvallisuusjohtamisen kehyksen sekä määrittävät sen järjestämisen ja toteuttamisen periaatteet.

Kuvio 1, Turvallisuusjohtamisen kokonaisuus

(Lähde: Suomen Kuntaliitto, Kunnan varautumisen johtaminen, s. 15, ISBN 978-952-293-755-1)

Varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan tarkoituksena on varmistaa kaupungin keskeisten tehtävien hoitaminen mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa turvallisuustilanteissa ja parantaa sekä kaupungin henkilöstön että myös kaupungin asukkaiden kriisinkestävyyttä. Organisaatioturvallisuuden tarkoituksena on, että kaupunkiorganisaatio on turvallinen työskentely- ja asiointipaikka. Paikallisen turvallisuussuunnittelun tarkoituksena on turvata, että kaupunki on turvallinen ja viihtyisä kunta.

Haapaveden kaupungin sisäiseen valvontaan, riskienhallintaan, turvallisuuteen ja varautumiseen liittyen ovat julkisesti saatavilla seuraavat dokumentit:

- Haapaveden kaupungin hallintosääntö (27.5.2025)

Valmiussuunnittelun ja jatkuvuuden hallinnan pääpaino on normaaliolojen häiriötilanteissa. Valmiuden ylläpito on integroitu osaksi kaupungin vuosikellon mukaista normaalia johtamistoimintaa ja työskentelyä. Varautumisen painopistettä on pyritty suuntaamaan häiriötilanteiden hallinnasta niiden ennakointiin, estämiseen sekä varautumisen myötä mahdollisten vaikutusten minimointiin.

2.3 Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet

Varautumisella tarkoitetaan toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa (Sanastokeskus TSK 2017, 36). Varautumistoimenpiteitä ovat muun muassa valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, etukäteisvalmistelut, koulutus ja valmiusharjoitukset.

Ennaltaehkäisevä toiminta

Haapaveden kaupungin varautuminen ei ole yksinomaan poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluja, vaan siihen liittyy myös häiriötilanteiden ennaltaehkäisyä. Tunnistettujen riskien poistaminen ja pienentämiseen tähtäävät toimenpiteet ovat osa Haapaveden kaupungin varautumista.

Suomi on tietoyhteiskuntana riippuvainen tietoverkkojen ja -järjestelmien toiminnasta ja näin ollen myös erittäin haavoittuvainen niihin kohdistuville häiriöille. Haapaveden kaupunki varautuu tietoturvallisuus- ja kyberuhkiin ajantasaisella tietoturvapolitiikalla, turvallisilla tietoteknisillä ympäristöillä, valvonnalla, varajärjestelyillä sekä säännöllisin harjoitteluin, jotka keskittyvät näihin uhkiin.

Yritysten, yhteisöjen, taloyhtiöiden sekä kotitalouksien omatoiminen varautuminen erilaisiin häiriötilanteisiin on tärkeä osa kaupungin varautumista. Yhteisöjen sekä kotitalouksien varautumisella on suuri merkitys yhteiskunnalle sekä kansalaisille itselleen. Omatoimisen varautumisen velvoitteet kiinteistön omistajalle, haltijalle sekä toiminnanharjoittajalle on määritetty pelastuslain 14 §:ssä.

Alla hyödyllisiä linkkejä omatoimisen varautumisen sivustoille:

- Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK:n Varautuminen kotona -sivusto
- Eri viranomaisten 72 tuntia varautumissuositus kotitalouksille -sivusto
- Matkaviestimien 112 -applikaatiosta löytyvät toimintaohjeet
  - ✓ Palvelut ➔ Toimintaohjeet ➔ Varautuminen ja toiminta häiriötilanteissa
  - ✓ Toimintaohjeet ovat käytettävissä myös silloin, kun matkaviestiverkot eivät toimi

Ydintehtävien ja -palveluiden turvaaminen

Valmiuslain 12 §:ssä säädetään, että kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Haapaveden kaupungin valmiussuunnittelun näkökulmasta, kaupungin normaalisti tuottamien ja ylläpitämien peruspalveluiden sekä infrastruktuurin toimintaedellytykset, toiminnan jatkuvuus ja taso on taattava tärkeimpien lakisääteisten ydintehtävien osalta kaikissa turvallisuustilanteissa.

Varautumisen ja valmiussuunnittelu on sisäänrakennettu osa kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelua sekä siihen liittyvää riskienhallintaa, ei erillinen prosessi.

Haapaveden kaupungin vastuulla olevien lakisääteisten tehtävien ja niihin liittyvien palveluiden turvaamiseksi todennäköisimpien häiriötilanteiden varalle on oltava valmiussuunnitelmat tarvittavine yksityiskohtaisine toimintaohjeineen. Valmiussuunnitelmien ja toimintaohjeiden mukaista toimintaa on harjoiteltava säännöllisesti henkilöstön tietotaidon ylläpitämiseksi.

Velvoitteeseen perustuen kaupungin toimialat ja nimetyt konserniyhtiöt laativat omat valmissuunnitelmat vastuullaan olevia tehtäviä varten. Toimialojen ja konserniyhteisöjen valmiussuunnitelmissa tulee tunnistaa niiden lakisääteiset ydintehtävät ja -palvelut niihin liittyvine kriittisine toimintoineen, laatia riski- ja vaikutusarviot annettuja uhkaskenaarioita vasten, laatia valmiussuunnitelmat riskien pienentämiseksi tai poistamiseksi, varautua mahdollisten varajärjestelmien tai -toimintojen käyttöönottoon, laatia suunnitelmat ydintehtävien jatkamiseen sekä paluuseen normaaliin toimintaan.

Valmiussuunnittelussa tulee huomioida tehtävien hoidossa tarvittava henkilöstö, ajoneuvot ja työkoneet sekä mahdollisten tilojen varaaminen. Niiltä osin kuin kaupungin ydintehtäviin ja -palveluihin liittyvät toiminnot on ulkoistettu ulkopuolisille toimijoille, toimialojen tulee varmistaa niiden saatavuuden häiriötiloissa ja poikkeusoloissa palvelusopimuksiin sisällytetyin varautumisvelvoittein.

Vastuu kaupungin tehtäviin kuuluvien lakisääteisten palveluiden tuottamisesta ja saatavuudesta on aina kaupungilla riippumatta siitä, tuotetaanko ne itse vai onko ne hankittu palveluna.

Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen

Valmiussuunnitellun yhtenä keskeisenä tavoitteena on varmistaa mahdollisimmat hyvät edellytykset häiriötilanteiden hallinnalle sekä niihin liittyvälle johtamiselle. Haapaveden kaupungin häiriötilanteen hallinnan perusajatuksena ja tavoitteena on, että tarvittavat toimenpiteet käynnistetään ajoissa ennakoiden, että tilanne voi kehittyä tai osoittautua alkutietoja vakavammaksi, tilanteen hallintaan varataan riittävät resurssit heti alusta alkaen tarvittaessa kaupungin johtamisvalmiutta tehostaen.

Häiriötilanteen tehokkaan hallinnan kannalta on keskeistä, että tarvittavat toimenpiteet kaupungin ydintehtävien ja -palvelujen turvaamiseksi käynnistetään viipymättä ja riittävässä laajuudessa.

Häiriötilanteen hallinnan yksi keskeisimmistä toiminnoista on johtamisen edellyttämän tilannekuvan muodostaminen. Vaikka kaupungin eri toimialoilla on omat suunnitelmansa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa toimimiseen, niin eri toimialojen, konserniyhtiöiden sekä sidosryhmien välisen yhteistyön koordinoimiseksi on kokonaistilannekuvan muodostaminen kaupunkitasolla välttämätöntä.

Toinen tärkeä osa-alue häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hallinnassa ja johtamisessa on viestintään ja toimeenpanoon liittyvä valmiussuunnittelu. Oikea-aikainen, tietosisällöltään ja yleisöltään riittävän laaja ja luotettava viestintä auttaa kaupungin johtoa kontrolloimaan tilannetta ja hillitsemään epävirallisten kanavien kautta leviävän, mahdollisesti väärän, tiedon vaikutuksia.

Erilaisten häiriötilanteiden varalta on laadittava suunnitelmat vaihtoehtoisten viestintävälineiden käytöstä siltä varalta, että perinteiset viestintäkanavat eivät ole käytettävissä.

2.4 Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt

Haapaveden kaupungin päätöksentekojärjestelmän toimii lähtökohtaisesti samojen perusteiden mukaisesti normaalioloissa, erilaisissa normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Selkeä toimivallanjako sekä eri toimijoiden välinen sujuva yhteistoiminta ovat tehokkaan toiminnan perustana.

Haapaveden kaupungin organisaatiorakenteet noudattavat samaa periaatetta. Uusia toimielimiä perustetaan vain, jos mikään olemassa olevasta organisaatiosta ei voi suorittaa tarvittavaa tehtävää.

Haapaveden kaupungin hallintosäännön 5 a luku käsittelee normaalista toimivallasta poikkeamista.

Hallintosäännöstä ja sen mahdollisista muutoksista päättää kaupunginvaltuusto.

Kaupunginjohtaja vastaa yhdessä kaupunginhallituksen kanssa kaupungin varautumisesta ja jatkuvuudenhallinnasta. Valmiussuunnitelman yleisen osan hyväksyy kaupunginhallitus ja se saatetaan tiedoksi kaupunginvaltuustolle. Toimialojen salassa pidettävät valmiussuunnitelmat esitellään asiaomaiselle lautakunnalle. Varautumiseen liittyvät muut toimintaohjeet hyväksyvät toimialajohtajat/johtajat.

Vastuualue	Varautumis- tehtävä	Vastuu	Varahenkilö	Suunnitelma
Kaupunki	Varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittaminen	Kaupunginjohtaja Toimialajohtajat	Hallintopäällikkö, ellei kaupunginhallitus toisin päätä	Valmiussuunnitelman yleinen osa
Kaupunki	Häiriötilanne-johtaminen	Kaupunginjohtaja	Hallintopäällikkö	Häiriötilannejohtamisen ja -viestinnän suunnitelma
Kaupunki	Häiriötilanne-viestintä	Kaupunginjohtaja	Hallintopäällikkö	Häiriötilannejohtamisen ja -viestinnän suunnitelma
Kaupunkikonserni	Haapaveden kaupunkikonsernin varautuminen ja valmiussuunnittelu - Haapaveden Energia ja Vesi Oy, - Kiinteistö Oy Haapa-asunnot, - Haapaveden Teollisuuskiinteistöt Oy, - PPE Köökki Oy, - Joki ICT Oy sekä - Monetra Oulu Oy	Kaupunginjohtaja	Kaupunginhallitus nimeää	Kaupunkikonserniin kuuluvien valmiussuunnitelmat
Yleishallinnon toimiala	Toimialan varautuminen ja valmiussuunnittelu	Talous ja henkilöstöjohtaja	Hallintopäällikkö	Toimialan valmiussuunnitelma Valmiuslain mukaisten tehtävien hoitaminen
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	Toimialan varautuminen ja valmiussuunnittelu	Sivistysjohtaja	Sivistysjohtajan varahenkilö	Toimialan valmiussuunnitelma Valmiuslain mukaisten tehtävien hoitaminen
Hyvinvoinnin toimiala	Toimialan varautuminen ja valmiussuunnittelu	Kaupunginjohtaja	Hallintopäällikkö	Toimialan valmiussuunnitelma Valmiuslain mukaisten tehtävien hoitaminen
Tekninen toimiala	Toimialan varautuminen ja valmiussuunnittelu	Tekninen johtaja	Kiinteistöpäällikkö	Toimialan valmiussuunnitelma Energiahuollon valmiussuunnitelma Vesihuollon valmiussuunnitelma Jätehuollon valmiussuunnitelma

				Valmiuslain mukaisten tehtävien hoitaminen
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue	Osallistuminen Haapaveden kaupungin vastuiden osalta	Valmiusvastaava	Hyvinvointialue nimeää	Hyvinvointialueen suunnitelma, Haapaveden kaupungin rooli ja tuki Valmiuslain mukaisten tehtävien (122§) hoitaminen
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimi	Väestönsuojelu- ja evakuointisuunnitelman laatimiseen osallistuminen Haapaveden kaupungin vastuiden osalta	Valmiusvastaava	Pelastustoimi nimeää	Pelastustoimen suunnitelma, Haapaveden kaupungin rooli ja tuki Valmiuslain mukaisten tehtävien (120§) hoitaminen

Taulukko 1. Varautumisen vastuut ja vastuuhenkilöt

2.5 Yhteiskunnan elintärkeät ja kriittiset toiminnot

Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot muodostuvat asioista, jotka pitävät koko Suomen turvallisen arjen pyörimässä. Kun yhteiskunnan perustoiminnot ovat kunnossa, kriiseistä voidaan palata normaaliin elämään ilman, että koko yhteiskunnan perusta järkkyy.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä Yhteiskunnan turvallisuusstrategia Suomalaisen yhteiskunnan elintärkeiksi toiminnoiksi on määritelty seitsemän toimintoa, joiden jatkuvuus on pystyttävä takaamaan kaikissa turvallisuustilanteissa (Turvallisuuskomitea 2017):

Kuvio 2, Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot (Turvallisuuskomitea 2017, 14)

Suomen kansallinen riskiarvio (2023) on yhteensovitettu kooste eri toimijoiden riskiarvioista. Omissa riskiarvioissaan eri hallinnonalat ovat valinneet yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin vaikuttavia uhkamalleja ja häiriötilanteita. Kansallisessa riskiarviossa (2023) ovat mainittuna seuraavat uhat:

- Informaatiovaikuttaminen
- Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus
- Sotilaallisen voiman käyttö
- Laajamittainen maahantulo ja painostaminen maahantulijoita ohjaamalla
- Yhteiskunnan rakenteisiin tai laajoihin ihmisjoukkoihin tehty terroristinen tai muu väkivaltainen isku
- Isojen väkijoukkojen, ryhmien tai yhteisöjen väkivaltainen liikehdintä tai yhteiskuntajärjestystä vaarantava toiminta
- Julkisen talouden häiriö
- Rahoitusjärjestelmän häiriö
- Energiahuollon häiriöt
- Tieto- ja viestintäverkkojen ja palveluiden häiriöt
- Kuljetusten jatkuvuuden häiriöt
- Terveysturvallisuuden häiriöt
- Vesihuollon häiriöt
- Elintarvikehuollon häiriöt ja ruoka- ja ravintoturvan heikkeneminen
- Laajat tai pitkäkestoiset onnettomuustilanteet

Alueellista riskikartoitusta ja -arviointia on tehty kansallisen riskiarvion laatimiseen liittyen.

2.6 Haapaveden uhka-arviot ja riskienhallinta

Uhka-arviolla tarkoitetaan uhkamallin pohjalta laadittavaa arviota, jossa konkreettisesti käsitellään uhkan lähdettä, kohdetta, toteutumistapaa, todennäköisyyttä, vaikutuksia tehtävien hoitamiseen sekä vastatoimenpidemahdollisuuksia ja niiden valmisteluun tarvittavaa aikaa.

Haapaveden kaupungin uhka-arvioiden laatimisessa on hyödynnetty Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa 2017, Kansallista riskiarvioita 2023 sekä Pohjois-Pohjanmaan alueellista riskiarviota 2023.

Haapaveden kunnassa tarkasteltavat uhkaskenaariot ja -mallit ovat seuraavat:

1. Vakava energiahuollon häiriö (sähkö)
2. Vakava tietoliikenteen tai -järjestelmän häiriö (ICT-palvelut)
3. Vakava lämpö- ja vesihuollon häiriö (kaukolämpö, talous- ja jätevedet)
4. Vakava päivittäishuollon häiriö (ruoka, polttoaineet)
5. Laaja-alainen pandemia (korona/vastaava)
6. Tulipalo kriittisten toimintojen kohteessa
7. Sään ääri-ilmiöt (myrskyt, tulvat, hellejakso, kuumuus, lumi)
8. Hybridivaikuttaminen, informaatiovaikuttaminen
9. Suuronnettomuus (liikenne, kemikaali, säteily)
10. Vakava väkivallanteko tai terrori
11. Laajamittainen maahantulo (mahdollinen kohdepaikka)
12. Sotilaallisen voiman käyttö

<u>Riskien arviointi osana toiminta- ja taloussuunnittelua</u>

Haapaveden kaupungin hallintosäännön luku 10 käsittelee sisäistä valvontaa. Luku sisältää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät kaupunginvaltuustolle, kaupunginhallitukselle, lautakunnalle ja johtokunnalle, viranhaltijoille ja esimiehille sekä erikseen vielä sisäiselle tarkastukselle.

Kaupunginvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita.

Kaupunginhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat, valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesi ja tuloksellisesti, antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja yhteen sovittamisesta siten että kaupungin toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus varmistetaan, hyväksyy sisäisen tarkastuksen suunnitelman, johon perustuen arvioidaan riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuutta. Lisäksi kaupunginhallitus vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kaupungin toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan, riskien toteutumisen vaikutukset, toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskiä arvioidaan.

Lautakunta ja johtokunta vastaavat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kaupunginhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kaupunginjohtaja, toimialojen ja tulosalueiden johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta toimialallaan ja tulosalueellaan, ohjeistavat alaisiaan toimintayksiköitä sekä raportoivat kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Toimintayksiköiden esimiehet vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Sisäinen tarkastus arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus raportoi kaupunginhallitukselle ja kaupunginjohtajalle. Kaupunginhallitus hyväksyy sisäisen valvonnan tehtävät ja vastuut.

Riskien arviointi osana varautumista ja valmiussuunnittelua

Haapaveden kaupungin toimialojen sekä nimettyjen konserniyhteisöjen (Haapaveden Energia ja Vesi Oy, Kiinteistö Oy Haapa-asunnot, Haapaveden Teollisuuskiinteistöt Oy, PPE Köökki Oy, Joki ICT Oy sekä Monetra Oulu Oy) varautumiseen ja valmiussuunnitteluun liittyvissä riski- ja vaikutusarvioiden laatimisessa käytetään työkaluina edellä esitettyjä kaupungin uhkaskenaarioita.

Toimialat sekä konserniyhteisöt laativat riski- ja vaikutusarviot oman arvionsa mukaisesti. Toimialojen ja konserniyhteisöjen riski- ja vaikutusarvioita tarkastellaan kootusti kaupungin johtoryhmässä, ja siellä valmistellaan lopulliset linjaratkaisut tarvittavista riskienhallinta-/varautumistoimenpiteistä.

Varautumiseen liittyvät riski- ja vaikutusarviot ovat salassa pidettäviä (JulkL 24.1 § 8 k).

2.7 Painopisteet varautumisen kehittämisessä

Haapaveden kaupungin varautumista tehostetaan vakiinnuttamalla valmiussuunnitteluprosessi, jalkauttamalla valmiussuunnittelu toimialoille, huolehtimalla toimialojen valmiussuunnitelmien ajantasaisuudesta (vuosikello), kehittämällä johtokeskustyöskentelyä, kriisiviestintää ja sisäisiä hälytysjärjestelmiä sekä järjestämällä/osallistumalla varautumista tukeviin harjoituksiin.

Varautuminen ja valmiussuunnittelu ulotetaan kaupungin ja nimettyjen konserniyhteisöjen palveluhankinta- ja yhteistoimintasopimuksiin, mikäli ne liittyvät säädösperusteisiin ydintehtäviin.

Painopiste	Toimenpiteet	Toteutus-aikataulu	Vastuutaho	Toteutumisen seuranta
Valmiussuunnittelu-prosessin vakiinnuttaminen	Tarkistetaan ja päivitetään Haapaveden kaupungin valmiussuunnitelman yleinen osa.	4/2024–5/2024	Kaupungin johtoryhmä	Yleisen osan vahvistaa kaupunginhallitus, se annetaan tiedoksi kaupunginvaltuustolle
Valmiussuunnittelun jalkauttaminen toimialoille ja konserniyhteisöön	Toimialakohtaisten, ml. konserniyhteisöt, valmiussuunnitelmien ajantasaistaminen/laadinta	6/2024–12/2025	Toimialat, Haapaveden Energia ja Vesi Oy, Kiinteistö Oy Haapa-asunnot, Haapaveden Teollisuuskiinteistöt Oy, PPE Köökki Oy, Joki ICT Oy sekä Monetra Oulu Oy	Toimialakohtaiset suunnitelmat käsitellään kaupungin johtoryhmässä ja ne esitellään lautakunnalle/johtoryhmälle.
Toimialojen ja konserniyhteisöjen valmiussuunnitelmien ajantasaisuus	Varautuminen ja valmiussuunnittelu sidotaan nykyistä selkeämmin osaksi kaupungin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa sekä toiminnan ja talouden suunnittelua. Edellyttää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen päivittämistä sekä varautumisen huomioimista suunnittelun vuosikellossa. Toimialojen suunnitelmien päivittämistarve tarkastetaan vuosittain osana talousarvioesityksen laadintaa (toimintaympäristön muutokset) Tehtävää varten nimetään toimialoille varautumisen vastuuhenkilö.	Vuonna 2025 Vuonna 2024 Vuosittain (Q1) Vuonna 2024	Valmiusvastaava/ Talousjohtaja Talousjohtaja/Hallintopäällikkö Toimialajohtajat/ toimitusjohtaja Valmiusvastaava	Kaupunginhallitus Kaupunginhallitus Toteutumisen raportointi osana riskien arviointia kaupunginhallituksen ohjeiden mukaisesti. Kaupungin johtoryhmä
Johtokeskustyöskentely	Häiriötilannejohtamisen ja -viestinnän valmiussuunnitelman päivitys/laadinta. Testaukset/Harjoittelu.	5/2024–10/2024 Vuosittain	Kaupunginjohtaja/ valmiusvastaava	Kaupungin johtoryhmä
Kriisiviestinnän kehittäminen	Häiriötilannejohtamisen ja -viestinnän valmiussuunnitelman päivitys/laadinta. Testaukset/Harjoittelu.	5/2024–10/2024 Vuosittain	Hallintopäällikkö/ valmiusvastaava	Kaupungin johtoryhmä
Sisäisten hälytys-, johtamis- ja viestintäjärjestelmien kehittäminen	Prosessien suunnittelu, tekniikan hankinta ja käytön harjoittelu	2024 2024–2025 2024–2025	Kaupunginjohtaja/ Tekninen johtaja	Kaupungin johtoryhmä

Taulukko 2. Haapaveden kaupungin varautumisen painopisteet ja vastuut

2.8 Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen liittyvät kustannukset ja hankinnat

Varautuminen on osa Haapaveden kaupungin normaalia toimintaa ja siitä aiheutuvat kustannukset sisällytetään toiminta- ja taloussuunnitelmiin sekä talousarvioiden toiminta- ja investointimenoihin. Valmiussuunnitelmissa määritellään toiminnalliset tavoitteet ja niihin tarvittavat riittävät resurssit.

2.9 Varautumiskoulutus ja harjoitukset

Varautumiskoulutuksella tarkoitetaan koulutusta tai perehdytystä, jolla osaltaan varmistetaan yksilön, yhteisöjen, , yritysten sekä koko yhteiskunnan eri tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa turvallisuustilanteissa.

Haapaveden kaupunki osallistuu Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ja puolustusvoimien järjestämiin valmius- ja paikallispuolustusharjoituksiin tarkoituksen mukaisessa laajuudessa. Kaupunki osallistuu aktiivisesti myös muiden viranomaistahojen järjestämiin valmiusharjoituksiin vuosittain, joista tärkeimpinä Digi- ja väestötietoviraston (DVV) järjestämät TAISTO-harjoitukset.

Pelastusopiston lakisääteisenä tehtävänä on normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen valmentavan koulutuksen antaminen. Haapaveden kaupunki kannustaa varautumisesta johtovastuussa olevia osallistuvat säännöllisesti Pelastusopiston järjestämille varautumiskursseille.

- Pelastusopiston Varautumiskoulutus -sivusto

Haapaveden kaupunki esittää vuosittain henkilöitä myös alueellisille maanpuolustuskursseille. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto (P-S AVI) tekee päätökset maanpuolustuskurssien osallistujista.

Tehostettu kouluttaminen käynnistetään kaupungin sisäisin toimenpitein heti, kun tieto poikkeusolojen julistamisesta on saatu. Koulutus painotetaan tällöin vallitsevan uhkatilanteen sekä valtioneuvoston asetuksella käyttöönotettavien valmiuslain pykälien edellyttämällä tavalla.

2.10 Varautumisvelvoitteet ostopalveluissa ja sopimusperusteisessa palveluntuotannossa

Haapaveden kaupunki on ulkoistanut osan sen julkisen hallinnon tehtävien hoitamisesta. Ostopalveluina hankittujen palveluiden osalta toiminnasta häiriö- ja poikkeustilanteissa tulee aina sopia.

Huoltovarmuuskeskuksen SOPIVA-aineistosta löytyy erityyppisiin sopimuksiin perustuvan varautumisen sopimuslausekkeita www.huoltovarmuuskeskus.fi/sopiva.

Ostopalvelujen osalta on myös varmistettava, ettei kyseistä resurssia (henkilöt, toimitilat, ajoneuvot ja työkoneet) ole poikkeusoloissa jo varattu toisaalle (päällekkäisvaraus).

Haapaveden kaupungin on varauduttava myös tilanteeseen, jossa ulkopuolinen palveluntoimittaja on häiriötilanteessa ja/tai poikkeusoloissa kyvytön täyttämään sopimusvelvoitteitaan. Lopullinen vastuu ydintehtäviin liittyvien palvelujen häiriöttömästä tuottamisesta on aina Haapaveden kaupungilla.

2.11 Yhteistoiminta varautumisessa

Mikäli toimialan ydintehtävät ovat voimakkaasti riippuvainen jonkun ulkopuolisen toimijan tarjoamista palveluista, on ehdottoman tarpeellista selvittää yhteistyössä ko. toimijan kanssa varautumiseen liittyviä käytäntöjä. Suunnitelmat tulee päivittää yhteistyössä siten, että esimerkiksi resurssien päällekkäisvarauksia ei tehdä. Tämä korostuu varsinkin, jos toimijan resursseja käyttää useampi taho ja häiriötilanteen tai poikkeusolojen vuoksi resurssien saatavuus on tavanomaista heikompaa.

Toimialojen keskinäisessä varautumisessa ja suunnitelmien yhteensovittamisessa pätee sama periaate, eli toimialojen tulee tarvittaessa ennalta sopia, että mitkä asiat hoidetaan keskitetysti yhden nimetyn vastuullisen toimialan toimesta ja mitkä asiat kukin toimiala hoitaa itse.

2.12 Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelulle

Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan.

Pelastuslaitoksen tulee lisäksi onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Pohjois-Pohjanmaan kunnat ovat perustaneet vuonna 2023 Pohjois-Pohjanmaan valmius- ja turvallisuusfoorumin. Foorumin tarkoituksena on yhteistyön avulla kehittää alueen kokonaisturvallisuutta ja kriisinsietokykyä, kehittää valmius- ja turvallisuusasioihin liittyvää suunnittelua ja harjoittelua sekä mahdollistaa osaltaan tilannekuvan jakaminen ja kuntien ja asiantuntijaorganisaatioiden tukeutuminen toisiinsa. Foorumin toiminta on kaupunkivetoista ja toimintaan osallistuu kuntien lisäksi hyvinvointialue, eri viranomaisia ja laitoksia sekä kolmannen sektorin toimijoita.

Palvelutasopäätöksen mukaan kuntien kanssa tehtävällä yhteistyöllä pyritään osaltaan edesauttamaan hyvinvointialueen pelastustoimen vastuulle kuuluvien varautumistehtävien yhteensovittamista.

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti Turvallisuus- ja valmiusfoorumin toimintaan. Foorumin toimintaan kohdennetaan valmiuspäällikön ja -suunnittelijan työpanoksesta n. 0,2 htv, minkä lisäksi pelastuslaitoksen muut viranhaltijat osallistuvat foorumin toimintaan tarpeen mukaan (työmäärä yht. n. 0,1 htv). Erillisiä sopimuksia kuntien valmiussuunnittelun tukemisesta ei tehdä.

Haapaveden kaupunki on nimennyt säännöllistä yhteydenpitoa varten Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen suuntaan valmiusvastaavana toimivan teknisen johtajan.

3 Operatiivinen valmiussuunnitelma, häiriötilanteiden hallinta

3.1 Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet

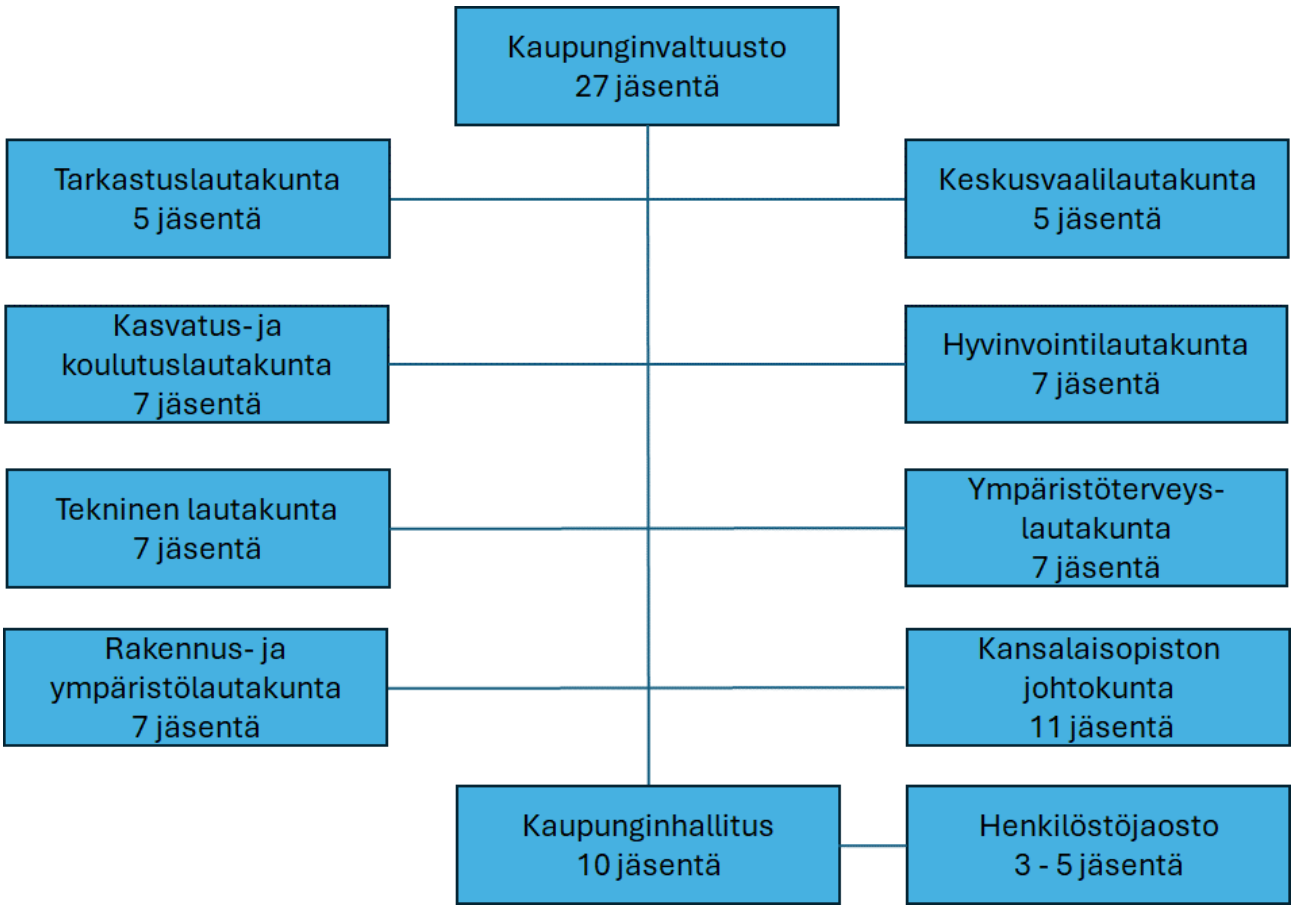
Haapaveden kaupungin päätöksentekojärjestelmän pitää toimia lähtökohtaisesti samojen perusteiden mukaisesti normaalioloissa, normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin.

Kaupungin organisaatiorakenteet pätevät tilanteesta riippumatta. Uusia toimielimiä perustetaan vain silloin, kun mikään olemassa olevasta organisaatiosta ei voi suorittaa tarvittavaa tehtävää. Uusien toimielimien perustaminen koskee lähinnä poikkeusoloja ja valmiuslaissa kunnalle säädettyjä tehtäviä niiltä osin kuin niitä otetaan valtioneuvoston toimeenpanoasetuksella voimaan.

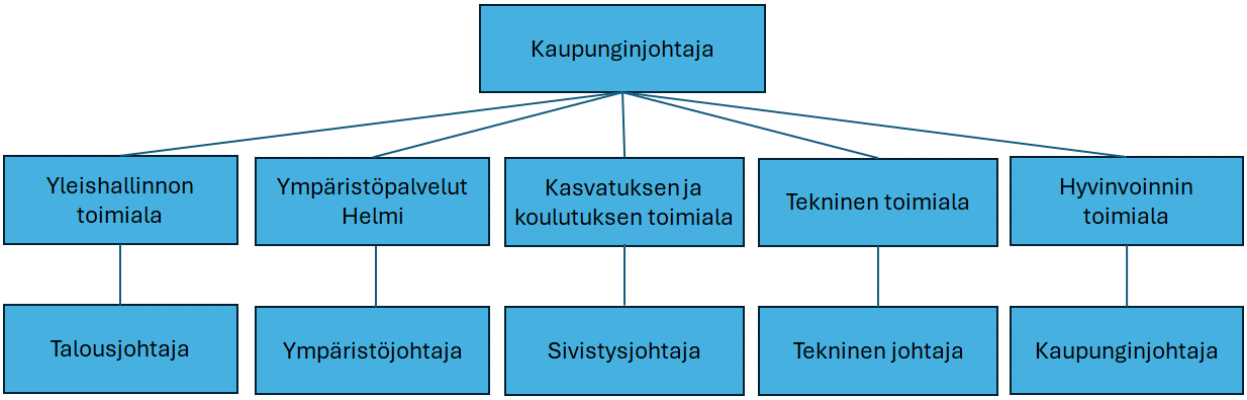
Häiriötilanteen hallinnan keskeiset tavoitteet ja tehtävät ovat seuraavat:

- Kaupungin asukkaiden ja alueella oleskelevien turvallisuuden varmistaminen
- Kaupungin päätöksenteko-, johtamis- ja toimintakyvyn ylläpitäminen
- Tilannekuvan muodostaminen johtoryhmässä ja sen edelleen jakaminen
- Kaupungin ydintehtävien ja palvelujen tuottamisedellytysten varmistaminen
- Tilanteen edellyttämä sisäinen ja ulkoinen häiriötilanneviestintä
- Häiriötilanteesta ja poikkeusoloista aiheutuvien seurausten minimointi
- Kaupungin toimintojen ja yhteistyötahojen toiminnan yhteensovittaminen
- Yhteistoiminta ja tuki muille viranomaistahoille

3.2 Johtamisjärjestelmä normaalioloissa

Kuvio 3. Haapaveden kaupungin toimielinorganisaatio

Kuvio 4. Haapaveden kaupungin henkilöstöorganisaatio

3.3 Kaupungin johdon ja avainhenkilöiden hälyttämis- ja informointijärjestelyt

Häiriötilantilanteiden ja poikkeusolojen johtamiseksi kaupunginjohtaja, hänen sijaisensa tai valmiusvastaava voi kutsua koolle kaupungin johtoryhmän ympärille muodostettavan valmiusryhmän ja tehdä päätöksen kaupungin johtokeskuksen perustamisesta.

Valmiusryhmän koollekutsuminen toimeenpannaan tarvittaessa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastuslaitoksen avustamana ja toimenpitein.

Valmiusryhmän hälytysohje nimi- ja yhteystietoineen on toimitettu pelastuslaitokselle. Hälytysohje tietoineen tarkastetaan vuosittain. Ohjeen tarkastamisesta/päivittämisestä vastaa valmiusvastaava.

3.4 Luottamushenkilöiden informointi

Luottamushenkilöiden informointi on tärkeää laajemmissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Luottamushenkilöillä ei ole varsinaista operatiivista roolia, mutta keskeisten päätöksenteon kannalta avainasemassa olevien luottamushenkilöiden on syytä tietää vallitsevan häiriö- / poikkeustilanteen perustiedot sekä sen hallintaan liittyvät keskeiset toimenpiteet.

Haapaveden kaupungin hallintosäännössä määritellään eri toimijoiden roolit normaalitilanteessa. Hallintosäännön 5a. luvussa määrätään normaalista toimivallasta poikkeamisesta.

Luottamushenkilöiden tiedonsaanti varmistetaan seuraavalla taulukolla:

Informoitava toimielin	Tehtävä	Informoinnista vastaava
Kaupunginvaltuusto	Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja	Kaupunginjohtaja
Kaupunginhallitus	Kaupunginhallituksen puheenjohtaja	Kaupunginjohtaja
Kasvatus- ja koulutuslautakunta	Lautakunnan puheenjohtaja	Sivistysjohtaja
Hyvinvointilautakunta	Lautakunnan puheenjohtaja	Hyvinvointijohtaja
Tekninen lautakunta	Lautakunnan puheenjohtaja	Tekninen johtaja
Ympäristöterveyslautakunta	Lautakunnan puheenjohtaja	Ympäristöjohtaja

Rakennus- ja ympäristölautakunta	Lautakunnan puheenjohtaja	Rakennustarkastaja
Kansalaisopiston johtokunta	Johtokunnan puheenjohtaja	Kansalaisopiston rehtori
Tarkastuslautakunta	Lautakunnan puheenjohtaja	Talous- ja henkilöstöjohtaja
Keskusvaalilautakunta	Lautakunnan puheenjohtaja	Hallintopäällikkö

Taulukko 3. Informoitavat luottamushenkilöt (häiriötilanteen edellyttämässä laajuudessa)

3.5 Tehostetun johtamisen ja tilanteen seurannan käynnistäminen

Haapaveden kaupungin päätöksenteko normaaliolojen häiriötilanteissa tapahtuu normaalien toimintavaltuuksien sekä kaupungin voimassa olevan hallintosäännön puitteissa.

Perustettavalla Haapaveden kaupungin johtokeskuksella on keskeinen rooli häiriötilanteiden hallinnan sekä poikkeusolojen johtamisen tukena.

Kukin johtoryhmän viranhaltija käyttää niitä toimivaltuuksia ja ratkaisuvaltaa, joita hänelle lain mukaan kuuluu tai on hallintosäännön perusteella siirretty.

3.6 Johtamispaikat ja muut tilat

Normaaliajan häiriötilojen johtamistoiminta käynnistetään lähtökohtaisesti normaaliaikojen johtamisiloissa. Tämä koskee myös perustettavaa Haapaveden kaupungin johtokeskusta.

Normaaliolojen häiriötilanteiden ja muiden kuin aseellisten poikkeusolojen varalta Haapaveden kaupunki ylläpitää kaupungin johtokeskuksen perustamisvalmiutta siten, että johtamistoiminta voidaan käynnistää johtokeskuksesta käsin alle 12 tunnin kuluessa perustamismääräyksestä.

Tarvittaessa ja tilanteen niin edellyttäessä kaupungin johtokeskus sekä kaupungin päättävien toimielinten kokoontumiset siirretään tarvittavilta osiltaan valmisteltuihin väistöpaikkoihin.

Väistöpaikkojen johtamis-, tietoliikenne- ja varavoimaratkaisut toteutetaan ja testataan jo normaaliaikana siten, että ne ovat häiriötilanteen ja poikkeusolojen johtamispaikkojen edellyttämällä tasolla.

Väistöpaikan sekä johtamisvälineiden edellyttämästä resursoinnista ja toimeenpanosta vastaa tekninen johtaja yhteistyössä tietohallintojohtajan kanssa.

Kaupungintalon ja johtamisen väistöpaikan kuluvalvontaa, vartiointia sekä fyysistä suojausta kohotetaan asteittain turvallisuustilanteen edellyttämällä tavalla. Toimenpiteiden tavoitteena on varmistaa kaupungin palveluiden tuottamisen sekä johtamisen edellytykset kaikissa turvallisuustilanteissa.

3.7 Johtaminen ja tilannetietoisuus

Hallintosäännön mukainen toiminta muodostaa perustan kaupungin johtamiselle kaikissa olosuhteissa ja tilanteissa. Johtamisesta ja päätöksenteosta vastaavat kaupungin viranhaltijat tai toimielimet, joiden vastuulla ovat kaupungin velvoitteiden hoitaminen ja toiminnoista vastaaminen muutoinkin. Poliittiset toimielimet kutsutaan koolle niiden edellyttämällä tavalla.

Kaupungin päätöksenteon ja johtamisen on perustuttava riittävään ja luotettavaan tilannekuvaan. Tilannekuvajärjestelyillä pyritään luomaan edellytykset päätöksentekoon ja johtamiseen tarvittavan tilannetietoisuuden muodostamiselle sekä välittämään kokonaisnäkemys toimintaympäristöstä, siinä tapahtuneista ja ennustettavissa olevista muutoksista, omista ja muiden toimijoiden toimenpiteistä.

Toimialat vastaavat omien ydintehtäviensä ja vastuidensa mukaisesti johtamisessa tarvittavan tilannetiedon keräämisestä, analysoinnista sekä välittämisestä kaupungin johtamisen tueksi. Tilannekuvan kokoamisella luodaan edellytyksiä oikea-aikaiselle ja oikeasisältöiselle päätöksenteolle ja johtamiselle. Tilannekuvaa välitetään tehtäväalueelta toiselle sekä muille viranomaisille.

Johtamisen ja häiriötilanteen hallinnan edellyttämät viesti- ja tietoliikenneyhteydet on järjestetty ja pyritty varmistamaan. Haapaveden kaupungilla on käytössään neljä Virve-puhelinta. Lisäksi kaupungilla on matkapuhelimia varustettuna eri teleoperaattorin liittymällä kuin mitä kaupungin henkilöstö päivittäistoiminnassaan normaalisti käyttää. Yhteydenpito varmistetaan lähettiyhteyksin.

Kaupungin valmiusryhmän toimintavalmius ylläpidetään tarvittaessa kaikkina viikonpäivinä ja vuorokauden aikoina tilanteen edellyttämässä laajuudessa. Tarvittavat varallaolo- ja sijaisjärjestelyt suunnitellaan ja määritetään etukäteen osana valmiussuunnittelua.

3.8 Viestinnän ja tiedottamisen peruslinjaukset

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kansalaisten tiedontarve kasvaa.

Viestinnän peruslinjaus häiriötilanteissa on, että toimivaltainen johtovastuussa oleva viranomainen vastaa myös kyseiseen tilanteeseen liittyvästä viestinnästä. Muut mahdollisesti tilanteeseen osallistuvat puolestaan vastaavat vain omaan toimintaansa liittyvästä viestinnästä.

Haapaveden kaupunki tiedottaa häiriötilanteiden vaikutuksista omaan palveluntuotantoonsa. Laajoissa häiriötilanteissa, jotka vaikuttavat kaupungin palvelutuotantoon tai muutoin kaupungin eri toimialojen toimintaan, viestintä keskitetään ja yhteen sovitetaan eri toimialojen ja toimijoiden kesken.

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa viestintävastuut ovat niillä henkilöillä, joilla ne ovat normaalistikin. Tarvittaessa viestintäorganisaatioita varaudutaan vahvistamaan tilanteen edellyttämällä tavalla, ja tilanteen niin edellyttäessä, myös yhteistyössä eri viranomaisten kanssa.

Häiriötilanneviestinnän päätehtävänä on:

- tiedottaa ja varoittaa tapahtuneesta
- antaa tilannetietoja tapahtuman kulusta
- antaa toimintaohjeet lisävahinkojen välttämiseksi
- estää huhujen ja disinformaation leviäminen
- auttaa organisaatiota palautumaan normaalitilaan

Medialle välitetään aina mahdollisimman nopeasti ensitiedote tapahtumasta. Käytännössä tämä tapahtuu nykyään usein sosiaalisen median kanavien kautta. Tiedotustilaisuus järjestetään, jos tapahtuma on erityisen vakava tai se herättää muuten laajaa kiinnostusta.

Häiriötilanneviestinnässä varaudutaan myös tilanteisiin, joissa sähköä ei ole ja/tai tietoverkot eivät toimi. Pitkäkestoisessa sähkö- tai puhelinliikenteen katkoksessa kaupunkilaisille suunnattavaa viestintää tehdään yhteistoiminnassa pelastustoimen viranomaisten kanssa.

Häiriötilanne- ja poikkeusolojen viestinnässä voidaan käyttää tarvittaessa vaaratiedotteita. Vaaratiedotteet annetaan aina pelastus- tai poliisiviranomaisen kautta. Vaaratiedotteet jaetaan television ja radion kautta sekä matkapuhelimiin/112-sovelluksiin tekstiviesteinä.

Haapaveden kaupunki laatii ja ylläpitää erillistä häiriötilannejohtamisen ja -viestinnän valmiussuunnitelmaa normaaliolojen häiriötilanteita sekä poikkeusoloja varten. Häiriötilannejohtamisen ja -viestinnän valmiussuunnitelma on salassa pidettävä (JulkL 24.1§ k 8).

3.9 Henkisen tuen järjestäminen

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue vastaa kaupunkilaisille ja kaupungin alueella oleskeleville annettavasta henkisestä tuesta. Yhteistyökumppaneina heillä on Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastuslaitos, Haapaveden seurakunta sekä Suomen Punaisen Ristin Oulun piiri ja Haapaveden osasto.

Kaupungin oman henkilöstön henkisen tuen järjestäminen huomioidaan työterveyshuoltoon liittyvissä palvelusopimuksissa, myös normaaliolojen häiriötilojen ja poikkeusolojen osalta.

3.10 Yhteistoiminta pelastuslaitoksen kanssa häiriötilanteen hallinnassa

Haapaveden kaupunki sekä sen kaupunkikonserniin kuuluvat laitokset ja liikelaitokset ovat velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun ja antamaan pyynnöstä virka-apua pelastuslain nojalla (46 §, 47 § ja 49 §).

Pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kaupungin viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi. (8.7.2022/616)

Pelastustoimintaa edellyttävissä laajoissa häiriötilanteissa tilanne saattaa edellyttää kaikkien pelastuslaitoksen käytössä olevien henkilöstöresurssien sitomista pelastustoimen perustehtävien hoitamiseen, jolloin kunnalle tarjottavat tukimahdollisuudet voivat olla rajallisia. Pelastuslaitos voi tukea/avustaa kaupunkia häiriötilanteen hallinnassa ja kriisijohtamisessa mm. seuraavilla tavoilla:

- pitää yllä turvallisuustilannekuvaa ja tiedottaa ennalta uhkaavasta tilanteesta
- hälyttää kaupungin johtohenkilöstön
- avustaa kaupunkia tiedottamisessa
- antaa viranomais- ja vaaratiedotteita
- avustaa johtamisen tilannekuvan kokoamisessa ja laatimisessa
- avustaa viestiyhteyksien varmentamisessa (VIRVE-verkko)
- käynnistää väestöhälytysjärjestelmän
- johtaa ja koordinoida väestönsiirtoja

Haapaveden kaupunki esittää, että Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos nimeää edustajaansa toimimaan pelastuslaitoksen yhteyshenkilönä/asiantuntijana Haapaveden kaupungin johtoryhmässä.

<u>Pelastustoiminnan johtaminen</u>

Pelastustoiminnan johtamisen järjestämisessä noudatetaan seuraavia yleisiä periaatteita:

- jokaisella pelastusmuodostelmalla on johtaja,
- johtaminen voi olla johtamista kohteessa tai etäjohtamista,
- pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen,
- johtaminen mitoitetaan onnettomuuden kokoluokkaa vastaavaksi ja
- johtamisen jatkuvuus on varmistettu kaikissa turvallisuustilanteissa.

Pelastustoiminnan johtamis- ja tilannekuvatoimintoja varten ylläpidetään tilannekeskusta, johtokeskusta ja riittävää määrää johtoyksiköitä (varayksikköjärjestelyineen).

Kokoluokaltaan pienten tehtävien pelastustoiminnan johtajana toimii lähtökohtaisesti hälytysvasteeseen kuuluvan pelastusryhmän päätoiminen alipäällystöviranhaltija, ylipalomies tai palomies (tai muu päätoiminen ja tehtävään ennalta määrätty pelastusryhmän esihenkilö). Jos hälytetty pelastusryhmä muodostuu vain sopimushenkilöstöstä, toimii pelastustoiminnan johtajana alueen päällystöviranhaltija, joka määrää tarvittaessa tilannepaikan johtajan.

Kokoluokaltaan keskisuurten tehtävien (pelastusjoukkue) pelastustoiminnan johtajana toimii lähtökohtaisesti onnettomuuskohdetta lähin, päällystötasoista johtamista varten valmiudessa oleva päällystöviranhaltija. Keskisuurten tehtävien päällystötasoista johtamista varten on neljä johtamisryhmää:

kaksi päivystävää palomestaria (välitön 24/7) ja yksi riski-/tilannekuvaperusteisesti valmiuteen nostettava päällystöviranhaltija (virka-aikana päivystys, muuna aikana vapaamuotoinen varallaolo).

Kokoluokaltaan suurten onnettomuuksien johtaminen aloitetaan keskisuurten tehtävien periaatteiden mukaisesti, mutta kuitenkin siten, että suurten tehtävien hälytysvasteisiin sisältyy päällystötasoisen johtamisen lisäresursointi (≥ 2 päällystöviranhaltijaa ja päivystävä päällikkö). Päivystävä päällikön tehtävä järjestetään yhden johtamisryhmän toimesta päivystyksellä ja virka-ajan ulkopuolisella vapaamuotoisella varallaololla.

Suurten onnettomuuksien, muiden vakavien onnettomuus- ja häiriötilanteiden sekä hälytysten ruuhkatilanteiden edellyttämä johtokeskusvalmius saavutetaan enintään kahdessa tunnissa todetusta johtokeskuksen perustamistarpeesta. Suuronnettomuusvalmiuteen kuuluvien muodostelmien johtaminen voidaan aloittaa täysipainoisesti 4 tunnin kuluessa onnettomuuden tapahtumisesta ja keskeytymättömästi 12 tunnin kuluessa onnettomuuden tapahtumisesta.

3.11 Väestönsuojelutoimenpiteet

Väestönsuojelulla tarkoitetaan ihmisten ja omaisuuden suojaamista ja pelastustoimintaa poikkeusoloissa sekä niihin varautumista. Pelastustoimintaan liittyvät keskeisimmät väestönsuojelutoimenpiteet ovat väestön varoittaminen, suojautumisen johtaminen sekä evakuointivalmiuden ylläpito.

Väestön varoittaminen

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen on huolehdittava alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä.

Pelastustoimialueen väestönvaroitusjärjestelmän perustan muodostavat kiinteästi asennetut väestöhälyttimet. Kiinteästi asennettuja väestöhälyttimiä täydentävät siirrettävät väestöhälyttimet, hälytysajoneuvojen kuulutuslaitteistot ja muut varoituskeinot, kuten vaaratiedotteet.

Väestöhälyttymien lisäksi väestön varoittamisen (viranomais- ja vaaratiedotteet) muita keinoja ja kanavia ovat radio/televisio/teksti-TV, erityisesti YLE Oulu/YLE Radio Suomi (98,4 MHz), matkaviestimien 112 -applikaatio/sovellus, painettu media sekä internet.

Väestön varoittamisesta päättää ensisijaisesti tilanteisiin hälytetty pelastustoiminnan johtaja.

Suojautumisen johtaminen

Normaaliolojen onnettomuuksissa ja häiriötilanteissa väestö suojautuu viranomaisen määräyksestä asuin- ja muihin sisätiloihin. Väestönsuojiin suojaudutaan lähinnä poikkeusolojen vakavimmissa uhkissa ja silloinkin viranomaisen määräyksestä. Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksella on kattavat tiedot kaikista Haapaveden kaupungin alueella sijaitsevista väestönsuojista.

Haapaveden kaupungin Tekninen toimiala vastaa Haapaveden kaupungin omistamista kiinteistöistä sekä niihin liittyvistä väestönsuojista. Väestönsuojan rakentamisvelvoite syntyy uudisrakentamisen yhteydessä, kun rakennuspinta-ala ylittää Pelastuslaissa ja -asetuksessa säädetyn neliömäärän.

Nykylainsäädännön mukaan kunnilla ei ole velvollisuutta rakentaa yleisiä väestönsuojia.

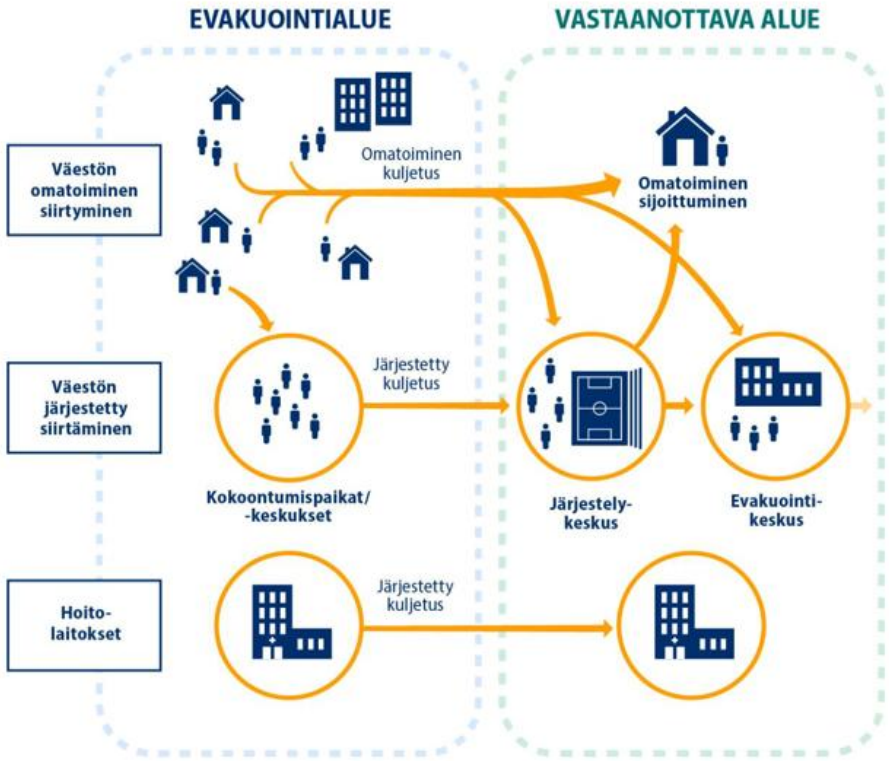
Evakuointivalmiuden ylläpito (väestön siirrot)

Väestön siirroilla tarkoitetaan ihmisten ja omaisuuden siirtämistä turvaan vaara-alueelta tai vaarallisesta kohteesta. Järeimpänä toimena väestönsiirroissa on väestön evakuointi, jolla tarkoitetaan viranomaisten johdolla tapahtuvaa väestön tai sen osan siirtämistä pois vaaran uhkaamalla alueelta ja sijoittamista turvalliselle alueelle, sekä väestön elinedellytysten ja yhteiskunnan tärkeiden toimintojen turvaaminen evakuointitilanteessa (lähtöalueelta tuloalueelle).

Väestönsiirtoja suunnitellaan sekä normaaliolojen häiriötiloja että poikkeusoloja silmällä pitäen, ja se toimeenpannaan toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä ja pelastuslaitoksen johdolla tilanteen mukaan joko suppeana tai laajana. Suppeimmillaan väestönsiirto voi koskea esimerkiksi yksittäisen talon asukkaita ja laajimmillaan kaupungin tai vielä laajemman alueen koko väestöä.

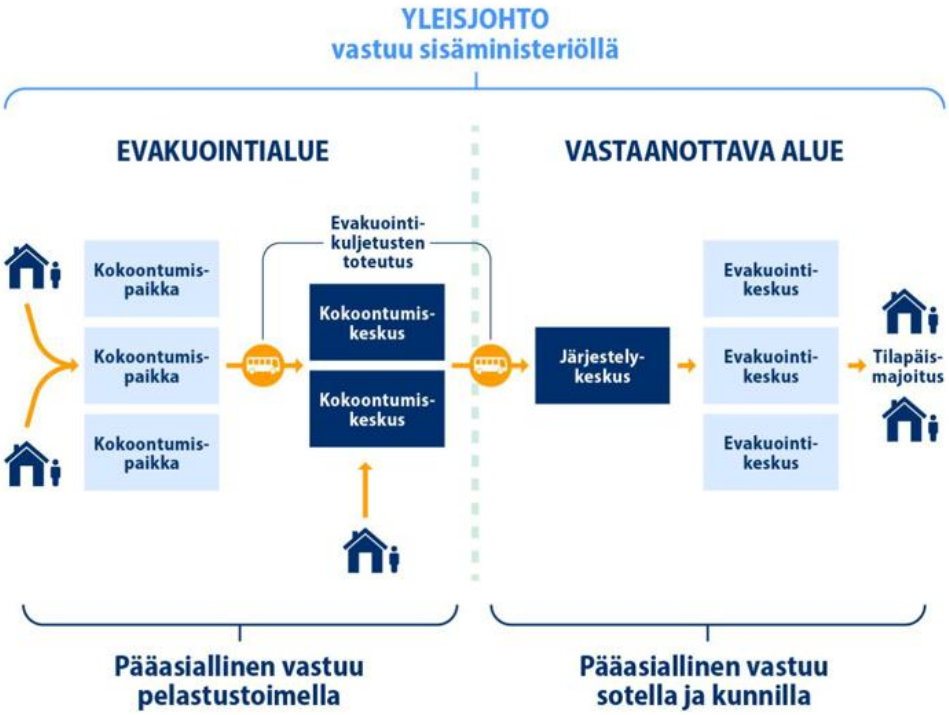
Väestön evakuointi ja siirrot on osa pelastustoimintaa, joten sen suunnittelu ja toteutus tapahtuvat Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen johdolla ja koordinoimana. Evakuoinneissa on kyse moniviranomaistoiminnasta, missä johtovastuu on pelastustoimella. Muita vastuullisia tahoja ovat hyvinvointialue, ELY-keskus, poliisi sekä alueen kunnat.

Haapaveden kaupunki vastaa sen vastuulle kuuluvalta osalta Haapaveden kaupungin tai sen osien evakuointia tai muualta Haapaveden kaupungin alueelle siirrettävän väestön vastaanottoa koskevien suunnitelmien laatimisesta toimivaltaisten viranomaisten johdolla ja koordinoimana.

Kuvio 5. Väestön siirtyminen, siirtäminen ja hoitolaitosten siirrot

(Lähde: Evakuointien suunnittelu- ja toimeenpano-ohje, Sisäministeriön julkaisuja 2024:2)

Kuvio 6, Väestön siirtämisen ja vastaanottamisen vastuut

(Lähde: Evakuointien suunnittelu- ja toimeenpano-ohje, Sisäministeriön julkaisuja 2024:2)
Evakuointeihin ja väestönsiirtoihin liittyvät valmiussuunnitelmat eivät ole julkisia.

3.12 Toiminnan yhteensovittaminen

Aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) mukaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston yhtenä tehtävä on alueen kuntien valmiussuunnittelun tukeminen ja varautumisen yhteensovittaminen.

Haapaveden kaupungin alueella toimivat viranomaistahot vastaavat kukin omasta varautumisestaan sekä siihen liittyvästä valmiussuunnittelusta. Edellä mainitut viranomaistahot sovittavat tarvittavilta osiltaan yhteen Haapaveden kaupungin ja omien organisaatioidensa valmiussuunnitelmat.

Haapaveden kaupungin valmiusryhmän tulee varautua ja sovittaa yhteen valmiussuunnittelua ja toimintoja häiriötilanteiden aikana ainakin seuraavien tahojen kanssa:

1) Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos – pelastustoiminta, väestönsuojelu
2) Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue – sosiaali- ja terveydenhuolto
3) Oulun poliisilaitos – yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpito
4) Maaseututoimi, isäntäkuntana Siikalatvan kunta

Tilanteesta mukaan yhteydenpitoa ja tarvittaessa myös yhteistoimintaa tulee häiriötilanteissa ja poikkeusolojen aikana tehdä lähialueen kuntien kanssa:

1) Kärsämäen kunta
2) Nivalan kaupunki
3) Oulaisten kaupunki
4) Pyhännän kunta
5) Siikalatvan kunta
6) Ylivieskan kaupunki

Poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa ovat alueelliset jakeluyhtiöt, sopimuskumppanit ja vastaavat, hyvin merkittäviä yhteistyötahoja. Näitä ovat mm.:

1) Sähkön siirto- ja jakeluverkosta vastaava yritys
2) Energia- ja vesihuollosta vastaava yritys
3) Jätehuollosta vastaava yritys
4) Tieväylien kunnossapidosta vastaava yritys
5) Kaupungin alueen päivittäistavarakaupat
6) Kaupungin alueella toimiva apteekki
7) Kaupungin alueella toimiva rautakauppa
8) Kaupungin alueella toimivat pankki
9) Kaupungin alueella toimiva postin toimipiste
10) Kaupungin alueella toimivat polttoaineen jakelupaikat
11) Paikalliset urakoitsijat ja yritykset

Poikkeusolot ovat lähes poikkeuksetta ylikunnallisia ja samoin ovat usein myös merkittävät häiriötilanteet. Yhteydenpito ja yhteistoiminta valtion paikallis-, alue- ja keskushallintoon on oltava sujuvaa ja luontevaa. Tilanteiden mukaan näiden tahojen yhteydenpito- ja yhteistyökumppaneita ovat mm.:

1) Aluehallintovirasto
2) Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
3) Säteilyturvakeskus

Normaalitoiminnoissa Haapaveden kaupungilla on melko vähän yhteydenpitoa ja kanssakäymistä puolustusvoimiin, Rajavartiolaitokseen ja tulliviranomaisiin. Häiriötilanteissa ja erityisesti poikkeusoloissa yhteydenpidon ja yhteistyön tarve näihin tahoihin voi olla merkittäväkin.

1) Puolustusvoimat – Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun aluetoimisto
2) Rajavartiolaitos – Länsi-Suomen merivartiosto
3) Tulliviranomaiset – Oulun toimipaikka

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tilanteen mukaan seurakunnan ja alueella toimivien yhdistysten ja järjestöjen merkitys korostuu. Kriisitilanteissa yhteydenpitoa ja yhteistoimintaa voidaan tehdä mm. seuraavien tahojen kanssa:

1) Haapaveden VPK ry
2) Haapaveden seurakunta
3) Punainen risti – Haapaveden osasto sekä VAPEPA
4) Alueella toimivat maa- ja kotitalousyhdistykset
5) Alueella toimivat metsästysseurat
6) Alueella toimivat urheiluseurat

4 Poikkeusolojen valmiussuunnitelma, varautuminen poikkeusoloihin

4.1 Poikkeusolojen vaikutukset kaupungin tehtäviin ja päätösvaltaan

Poikkeusoloilla tarkoitetaan valmiuslaissa tarkoitettua yhteiskaupungin tilaa, jossa on niin paljon tai niin vakavia häiriöitä tai uhkia, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö.

Valmiuslain (1552/2011) mukaisia poikkeusoloja ovat:

1) Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila;

2) Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii tämän lain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöön ottamista;

3) väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskaupungin toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat;

4) erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila;

5) vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti; sekä

6) sellainen

   a) julkisen vallan päätöksentekokykyyn;
   b) rajaturvallisuuden tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen;
   c) välttämättömien sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palvelujen saatavuuteen;
   d) energian, veden, elintarvikkeiden, lääkkeiden tai muiden välttämättömien hyödykkeiden saatavuuteen;
   e) välttämättömien maksu- ja arvopaperipalvelujen saatavuuteen;
   f) yhteiskunnallisesti kriittisten liikennejärjestelmien toimivuuteen; tai
   g) edellä a–f alakohdassa lueteltuja toimintoja ylläpitävien tieto- ja viestintäteknisten palvelujen tai tietojärjestelmien toimivuuteen kohdistuva uhka, toiminta, tapahtuma tai näiden yhteisvaikutus, jonka seurauksena yhteiskaupungin toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti ja laajamittaisesti estyvät tai lamaantuvat tai joka muulla näihin vakavuudeltaan rinnastuvalla tavalla erityisen vakavasti ja olennaisesti vaarantaa yhteiskaupungin toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia.

Valmiuslain mukaan viranomaiset voidaan oikeuttaa poikkeusoloissa rajoittamaan eräitä perusoikeuksia, mutta siinä yhteydessä käyttämään vain sellaisia toimivaltuuksia, jotka ovat välttämättömiä ja oikeasuhtaisia laissa säädetyn tarkoituksen saavuttamiseksi. Toimivaltuuksia voidaan käyttää vain sellaisin tavoin, jotka ovat välttämättömiä lain tarkoituksen saavuttamiseksi ja oikeassa suhteessa toimivaltuuden käyttämisellä tavoiteltavaan päämäärään nähden. Toimivaltuuksia voidaan käyttää vain, jos tilanne ei ole hallittavissa viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin.

4.2 Normaalista toimivallasta poikkeaminen

Haapaveden kaupungin hallintosäännön 5a luku käsittelee normaalista toimivallasta poikkeamista ja raportointia. Pykälän 35a perusteella hallintosäännön muiden lukujen toimivaltamääräyksistä voidaan poiketa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa ja välttämättömän syyn vuoksi silloin, kun päätöksentekoa ei kyetä normaalitoimivaltuuksin riittävällä tavalla järjestämään. Tällaisia syitä voivat

olla esimerkiksi henkeen ja terveyteen kohdistuvat uhat sekä elintärkeiden palveluiden keskeytymiseen, talouteen, kiinteistöihin, muuhun omaisuuteen tai ympäristöön kohdistuvat uhat, jotka aiheuttavat välittömän vaaran tai muun vakavan toiminnallisen tai taloudellisen riskin.

Kaupunginjohtaja voi käyttää poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kaupungin palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi välttämättömän syyn vuoksi.

Toimialajohtaja voi käyttää poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kaupungin palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi omalla toimialallaan välttämättömän syyn vuoksi, ellei kaupunginjohtaja päätä asiasta.

Kaupunginhallitukselle tulee raportoida 35 a §:ään perustuvalla toimivallalla tehdyistä päätöksistä.

Haapaveden kaupungin hallintosäännön 5a luvun ja sen 35 b pykälän perusteella kaupunginhallitus voi vahvistaa kaupunginjohtajan ja toimialajohtajan normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan määräajaksi 35 a §:ssä mainitun välttämättömän syyn vuoksi. Kunnanhallitus voi vahvistamisen sijaan, sekä ennen määräajan päättymistä todeta, ettei normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan käytölle ole enää perusteita.

Mikäli poikkeusolot on julistettu ja valmiuslain 108 § on otettu valtioneuvoston asetuksella käyttöön ja Haapaveden kaupunki on sen alueellisen soveltamisalan piirissä, niin kaupunginvaltuuston kokous voidaan kutsua koolle heti. Edelleen valmiuslain 108 §:n 2 momentin mukaan, jos valtuustoa ei saada koolle päätösvaltaisena ja painavat syyt edellyttävät välitöntä päätöksentekoa, kaupunginhallituksella on oikeus päättää niistä asioista, jotka koskevat kaupungin hallinnon järjestämistä, johto- ja hallintosääntöä, toimivallan siirtämistä, talousarviota ja veroja sekä muista valtuuston päätettäväksi säädetyistä asioista. Kaupunginhallituksen päätös on voimassa, kunnes valtuusto on päättänyt asiasta.

Muutoin noudatetaan Haapaveden kaupungin voimassa olevan hallintosäännön määräyksiä.

4.3 Varausjärjestelyt ja varaamisten vastuut

Henkilöstön varaamisen vastuut

Henkilöstövaraukset perustuvat Asevelvollisuuslakiin (1438/2007) sekä asetukseen vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta (269/1977). Henkilöstövarauksilla tarkoitetaan kaupungin ydintehtävien hoidossa tarvittavan henkilöstön varaamista Haapaveden kaupungin tai sen lukuun sopimuspohjaisesti hoitavan sopimuskumppanin käyttöön poikkeusoloissa.

Varauksien suunnittelu ja toteutus on olennainen osa normaaliolojen varautumistoimenpiteitä.

Varausten valmistelusta vastaavat toimialat ja nimetyt kaupunkikonserniin kuuluva yhteisöt. Henkilöstövaraukset tulee tehdä toimialojen sekä kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen ydintehtäviä hoitavista. Varaukset on tarkistettava kahden vuoden välein.

Ydintehtävien hoitamiseen liittyvien yhteistyökumppaneiden osalta henkilöstön, ajoneuvojen ja työkoneiden sekä tilavarauksiin liittyvistä vastuista on sovittava yhteistyösopimuksessa. Sopimuksiin perustuen kaupungin tulee koota heidänkin osaltaan tarvittavat henkilövaraukset.

Valmistellut henkilövaraukset ja/tai muutokset tulee toimittaa Haapaveden kaupungin valmiusvastaavalle (tekninen johtaja), joka välittää kaupungin ja sen sopimuskumppanien henkilövaraukset keskitetysti puolustusvoimain Kainuun prikaatin Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun aluetoimistolle.

Puolustusvoimat voi myöntää listan henkilöille vapautuksen aseellisesta palveluksesta mahdollisessa kriisitilanteessa. Myönteisen päätöksen jälkeen nämä henkilöt ovat kaupungin käytössä poikkeusoloissa. Kaupungin tehtäviin varatuille henkilöille ilmoitetaan kaupungin tekemästä varauksesta, kun varaus (vapautus aseellisesta palveluksesta) on puolustusvoimien taholta varmistettu.

Poikkeusolojen lainsäädäntö mahdollistaa lisäksi työvoiman laajemman hankkimisen työkykyisen väestön keskuudesta myös Haapaveden kaupungin tarpeisiin. Toimialat ja nimetyt konserniyhteisöt suunnittelevat etukäteen ulkopuolisen työvoiman mahdollisen tarpeen. Työvelvollisten kohdentaminen on mahdollista vasta sen jälkeen, kun valmiuslain tätä koskevat pykälät on otettu käyttöön valtioneuvoston toimeenpanoasetuksella ja Haapaveden kaupunki on sen soveltamisalueen piirissä.

Ajoneuvo- ja työkonevarausten vastuut

Osa poikkeusolosuhteista voi olla sellaisia, että normaalitilanteessa käytössä oleva ajoneuvokalusto ja muu kuljetuskalusto ei ole käytettävissä. Kalusto voi olla puolustusvoimien varaamassa käytössä tai sen käyttöä on muutoin rajattu. Kaupungin valmiussuunnitelmassa tulee olla edellä kerrotun tilanteen johdosta suunnitelma tehtäviensä hoitamisessa tarvittavan kaluston varaamisesta käyttöönsä.

Poikkeusolojen ajoneuvo- ja työkonevaraukset tulee toimittaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle. Varausten valmistelusta vastaa jokainen toimiala sekä nimetty kaupunkikonserniin kuuluva yhteisö sekä yhteistyökumppani samoin periaattein kuin henkilöstövarauksetkin.

Valmistellut ajoneuvo- ja työkonevaraukset tulee toimittaa valmiusvastaavalle. Valmiusvastaava koostaa toimialojen, konserniyhteisen sekä sopimuskumppanien ajoneuvo- ja työkonevarauslistat ja toimittaa ne sähköisesti ELY-keskukselle (verkkopalvelu, Ajoneuvo- ja työkonevarausilmoitus).

Tilavaraukset

Poikkeusolosuhteissa tilanteesta riippuen voi tulla normaalitilojen ohella tarpeita huonetilojen ja muiden rakennusten varaamiseen eri tarkoituksiin.

Poikkeusolojen tilavaraukset ehkäisevät päällekkäisiä eri toimijoiden tilojen käyttöä koskevia suunnitelmia. Haapaveden kaupungin omistamien tilojen osalta tilavarauksia ei tarvitse tehdä.

Muiden kuin Haapaveden kaupungin tilojen osalta tilavaraukset osoitetaan Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle. Tilavarausten valmistelusta vastaavat toimialat, kaupunkikonserniin kuuluva nimetty yhteisö sekä yhteistyökumppani samoin kuin henkilö-, ajoneuvo- ja työkonevarauksetkin.

Valmistellut tilavaraukset tulee toimittaa kaupungin valmiusvastaavalle. Valmiusvastaava koostaa tilavaraukset ja toimittaa ne edelleen Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle.

4.4 Kaupungin väestönsuojelutehtävät

Väestönsuojelumuodostelmien ylläpitämisestä ja suojelupiirien lohkojaosta on luovuttu.

Haapaveden kaupungin ei tarvitse tehdä erikseen aiemman ohjeistuksen mukaisia väestönsuojelusuunnitelmia, vaan kullekin hallinnonalalle kuuluviin väestönsuojelutehtäviin varautuminen ja niihin liittyvä suunnittelu sisältyy muuhun valmiussuunnitteluun ja muun muassa onnettomuuksia varten muutoinkin tehtävään suunnitteluun.

Väestönsuojelua johtaa ja siihen liittyvästä suunnittelusta vastaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimi. Voimassa olevien säädösten mukaan Haapaveden kaupunki tukee pelastuslaitosta suunnittelussa ja osoittaa tarvittaessa sen käyttöön väestönsuojelussa tarvittavia resursseja.